

Revistă de cultură
a comunei Băcani

BĂCANII

Numărul 16, anul V,
octombrie 2017

Revistă sponsorizată de Primăria Comunei Băcani

Concursul de șah pentru adulți și copii

■ Doinița MICU

Concursul s-a desfășurat la Căminul Cultural Băcani, la data de 6 august 2017, ascos în evidență abilitățile câtorva cunoscători și practicanți ai acestui joc al minții. S-au înscris elevi, tineri și pensionari. La categoria copii, s-au jucat cinci runde, la final fiind declarat câștigător elevul Grigoruță George, cu patru runde câștigate. Pe locul II s-a clasat elevul Grădinaru Petrică iar locul al III lea a fost ocupat de elevul Mihăilă Cristian. Eleva Grigoruță Hermina a primit Diploma de participare.

La adulți, locul I a fost ocupat de concurentul Micu Iustin care a câștigat opt runde din opt jucate. Locul II a fost ocupat de către dl. Costin Sorin, locul III de dl. Ibrian Valentin. Următorii clasați au fost: dl. Micu Mihai, dl. Blejeru Ion, dl. Popa Iulian și dl. Blejeru Costică.

Participanții au primit Diplome de participare, locurile I primind și câte un trofeu la ambele categorii de vârstă.

Povestea continuă

■ Lăcrămioara Iolandina IVAN

A început un nou an școlar. Încă unul. Exact de două săptămâni. Cu noi colegi și cu amintirea celor care s-au pensionat. Nu știi ce să zici în gândul tău. Bine că s-au pensionat... Bine c-au trăit ca să-și primească înapoi banii pe care i-au lăsat în peste 40 de ani sistemului public de pensii. Bine că stau liniștiți într-un fotoliu ca să nu mai vadă, să nu mai audă și să nu mai treacă prin atâtea schimbări și toate proaste... An de an mai ciudate... De fapt, menite să distrugă în totalitate sistemul de învățământ românesc. Sau ce a mai rămas din el. Cu voce tare nu-ți mai spui părerea că nu știi care dintre cei cărora le împărtășești gândurile se duce și te toarnă la cineva ce stă pe un scaun mai înalt. Vremelnic. Tu spui una și acolo ajunge cu totul și cu totul altceva. Deformat, deșănțat, degradat, deteriorat, deplasat, denigrat, defăimat și... nu mai continui! Mai rău ca pe vremea lui Ceaușescu. Mult, mult mai rău! Să mă întorc la colegile mele cu care încă mai împart binele și răul. Cât o mai fi. Sau cum spune proverbul românesc: cum o fi scris. Dintre cele 6 educatoare care suntem mame și bunici, tanti și mătuși, frați și surori, doamne și domnișoare, iubitoare și vesele, artiste și regizoare, autoritare și afectuoase, muncitoare și neobosite, calme și răbdătoare, atente și creative, doctori și asistenți medicali - să mai zic? - una s-a pensionat. Nu m-am exprimat corect: cea mai bună dintre noi, s-a gândit că este vremea să se odihnească puțin (pentru mine, cea care scriu acest articol - destul

de târziu, recunosc - a fost un mare semn de întrebare. De ce? Pentru că știam că vrea să continue. Pentru că era omul potrivit la locul potrivit. Pentru că era **OM** al comunei: născută, crescută, învățată, căsătorită și cu toți anii de profesie aici. Numai aici. Pentru că își iubea foarte mult meseria. Pentru că era menită pentru a fi doamna educatoare. Pentru că intra în sala de grupă cu o dragoste și cu o bucurie pe care nu o mai vezi la multe cadre didactice din aceste vremuri foarte tulburi. Pentru că voia să mai rămână între îngerășii ei. Ce o fi fost în spatele acestei hotărâri, numai ea știe, dar nu a fost ceva ortodox...)

În sfârșit, suntem invitate la petrecere. Nu spun numele restaurantului că ar însemna să scriu un articol "de groază". Doar atât: ospătarii parcă erau luați de pe stradă, cu forța, și puși, tot cu forța, să-și facă treaba. Și nu știau nimic. Numai închipuiți-vă ținuta. Am terminat. Cu restaurantul. Continuăm cu petrecerea. Lume de toată mâna. Tot vorba românului. De dragul kolegei pensionate multe dintre noi am suportat multe. Am înghițit și am tăcut. Urmează urările. Că așa-i tradiția. Nu putem să sărim peste. Specialista (deocamdată) sunt eu. Că scriu și eu acolo, niște versuri de proastă calitate, asta e. Atât mă pricep. Nu mă bat cu pumnul în piept că sunt mare și tare. Că sunt talentată. Dar o fac. Cine nu vă lasă, **Stimați Colegi și Colege**, să o faceți și dumneavoastră? Poezia, cred eu, completează articolul:

FESTIVITATEA DE PENSIONARE A DOAMNEI
EDUCATOARE, **MIHĂILĂ EVELINA-ALIDA**
VINERI, 9 Iunie 2017, ORA 17:00

CARMEN BOACĂ, ELENA-MĂDĂLINA BOBU, COCUȚA
GHIMPU, LĂCRĂMIOARA-IOLANDINA IVAN, CRISTINA
MARDARE, COLEGELE EDUCATOARE ÎȚI SPUN DIN INIMĂ:

A FOST ODATĂ CA-N POVESTE,
CĂ DE N-AR FI, EU, NU AȘ SPUNE,
NĂSCUTĂ PENTRU-A FI ȘI ESTE
O MAMĂ DINTRE CELE BUNE.
CĂ E MAMĂ DESĂVÂRȘITĂ
LA FETE, ROG, SĂ VĂ UITAȚI,
VEDEȚI O FAȚĂ MULȚUMITĂ?!
DECI NU E GREU SĂ JUDECAȚI!
CA MAMĂ LE-A FERIT DE RELE,
DE RĂI, DE APĂ ȘI DE FOC,
LE-A ÎNĂLȚAT PÂNĂ LA STELE
ȘI S-A RUGAT ȘI DE NOROC.
CEREASCA BINECUVÂNTARE
LE-A DAT-O ZILNIC, OMENESC,
TOTUL SĂ FIE O-NCÂNTARE
CU HARUL CEL DUMNEZEIESC!
DAR VREAU S-AJUNG ȘI-N ALTĂ PARTE,
C-AȘA TE POARTĂ DRUMUL ÎN POVEȘTI-
DAC-AI AVUT ÎN VIAȚĂ ATÂTA CARTE
E CLAR CĂ DRUMUL TU ȚI-L POTRIVEȘTI.
DIN TOT CE DOMNUL-A DAT SPRE ÎNCÂNTARE
ȘI-A ARUNCAT ÎN VOIE PE PĂMÂNT,
ATÂTEA DARURI DE-A MUNCI SUB SOARE,
EA L-A ALES PE CEL MAI GREU ȘI SFÂNT!
SUNT 41 DE-ANI DE DUS ÎN POALĂ
ATÂTEA GENERAȚII DE COPII...
FORMAȚI ȘI PUȘI ÎN PRAG LA ȘCOALĂ
SĂ FIE LA PĂRINȚI MARI BUCURII.
C-A FOST SAU NU, ÎNVĂȚĂTORUL,
SATISFĂCUT SAU NU PEA MULȚUMIT,
NOI ȘTIM CĂ TOȚI COPIII ȚI-AU DUS DORUL
ȘI ȘTIM CU CÂT EFORT I-AI PREGĂTIT!

AI FOST ȘI EȘTI EXEMPLU DE COMPORTAMENT
O ELEGANTĂ, CA SCOASĂ DIN CUTIE, PERMANENT,
ORIUNDE-AI FOST, ȘI ORIȘICE-AI FĂCUT
NOI ȘTIM CĂ TU MEREU NE-AI ÎNTRECUT!
ȘI CUM SĂ NU SE UITE COPIII CU MULT DRAG
CÂND TU LE ERAI ZÂNA CE LE TRECEAI PE PRAG.
NĂSCUTĂ ȘI CRESCUTĂ ÎN **BĂCANI**
AI ADUNAT DESTULE ÎN TOT ATÂȚIA ANI...
CÂȚI PAȘI PE JOS AI NUMĂRAT, MAI ȘTII,
FĂCÂND NAVETA, ZILNIC, LA COPII?
3 ZILE LE LUCRAI LA BĂLTĂȚENI
ȘI TE DUCEAI 3 ZILE, LA SUSENI;
ȘI CHIAR DE ȚI-A FOST GREU N-AI ARĂTAT
MEREU PE FAȚĂ-UN ZÂMBET AI PĂSTRAT!
ÎN ȘCOALA NOASTRĂ AR FI TREBUIȚ,
NICI ȘEFUL, SĂ NU TREACĂ PESTE TINE,
PENTRU CĂ ÎN COMUNA TA, TU AI TRUDIT,
ȘI-I CUNOȘTEAI PE OAMENI FOARTE BINE!
N-AI FOST TRECUTĂ NICI ÎN MONOGRAFIE...
O PATĂ PE OBRAZUL LOR, SĂ FIE;
DAR DOMNUL DĂ, DE UNDE S-A LUAT,
ȘI PUNE EL CU VÂRF ȘI ÎNDEȘAT.
CÂND CLOPOȚELUL SUNA-VA FĂRĂ TINE,
NOI, CELE 5, ÎȚI VOM URA DE BINE:
DE SĂNĂTATE, TU, SĂ TE-NGRIJEȘTI,
CA PE NEPOȚI ÎN PACE SĂ ȚI-I CREȘTI.
CÂND VEI VEDEA IUBIREA-N OCHII LOR,
DE DORUL GRĂDINIȚEI VEI TRECE MAI UȘOR;
NIMIC ÎN LUME-ASTA NU-I MAI ÎNĂLȚĂTOR
CÂND "**BUNA**" EȘTI STRIGATĂ-NCETIȘOR!
VINE UN MÂINE CÂND ȘI NOI URMĂM,
DAR CINEVA A ZIS-O, ȘI-NVĂȚĂM:
E BINE SĂ NE BUCURĂM NESPUȘ
CĂ MARE E PUTEREA CEA DE SUS
DE ȚI-A ÎNGĂDUIT S-AJUNGI PENSIONAR
CÂND ALȚII N-AU PRIMIT O PENSIE MĂCAR...
URAREA DE FINAL SE STRIGĂ TARE:
O PENSIE ȘI LUNGĂ, DAR MAI ALES, ȘI MARE!

Sâmbătă, 23 septembrie 2017

Astăzi e despre **TALENTELE NOASTRE LOCALE!**

O doină frumoasă, „Firule, măi fir de iarbă”, a fost interpretată cu mare drag de fiica satului, Carp (Marcu) Marinica, la Sărbătorile Toamnei, 2017. Aceeași fiică talentată care ne-a dat fiori în primăvară, interpretând la monumentul eroilor, la Înălțarea Domnului, cântecul interpretat de solistul Ion Macovei – „Tăticul meu e la război”.

Posibilități materiale sunt, voci, superbe sunt, avem nevoie de curaj, implicare și dorință de manifestare.

Talentul, vocea ei frumos modulată, curajul de a le expune public, sper să dea un imbold și altor fiice și fii ai satului, care simt dorința de a aduce omagiu frumosului, vieții, prin cântec .

Vă așteptăm cu mare drag să vă înscrieți în grupul vocal al comunei, grup vocal care va activa la Căminul Cultural din Băcani. Înscrierile se pot face la sediul Bibliotecii comunale Băcani, la etajul I al Primăriei.

Odată înscriși, succesele nu vor întârzia să apară!

„ZILELE TOAMNEI” la Băcani, ediția a V-a

■ Prof. Emilia-Elena BÎRGĂU

A V-a ediție a „Zilelor Toamnei” la Băcani a avut loc pe 24 septembrie 2017, când s-au adunat cu mic cu mare săteni din toată comuna pentru a celebra roadele toamnei și bucuria de a fi împreună.

Slujba de binecuvântare a familiilor ajunse la nunta de aur

Primarul Vasile Stoica și viceprimarul Corneliu Mărgărint, premiind cuplurile prezente

Organizatorii, Consiliul Local și Primăria comunei Băcani au continuat tradiția sărbătoririi cuplurilor din comuna Băcani care au petrecut împreună 50 de ani de căsnicie. La nunta de aur au ajuns familiile Rădăcină Petru, Băgu Gheorghe, Mihăilă Constantin, Muntean Ion, Dinu Vasile, Bighiu Ion, Bulgaru Iorgu și Nedelcu Gheorghe, care au fost binecuvântate printr-o slujbă oficiată de preoții Țilea Cristian și Halapciuc Bogdan. La eveniment au participat și reprezentanți ai CARP „Elena Cuza” Bârlad, care împreună cu primarul comunei Băcani, Vasile Stoica au oferit diplome, medalii și câte o sumă de bani familiilor care au petrecut 5 decenii împreună. O surpriză le-a oferit și Marinica Carp din satul Băcani, care a interpretat melodia „Firule, măi fir de iarbă”, emoționând publicul prezent.

Cuplurile premiate

Fanfara de la Gherghești

Pe scenă a urcat și Grupul „Muguri de Băcani” al Școlii Gimnaziale Nr. 1, Băcani, pregătit de prof. Stan Ioan, care a cântat melodii populare și de muzică ușoară. Momentul i-a avut interpreți solo pe elevii: Bădulescu Cătălin, clasa a VII-a B, orgă, Prăjescu Bianca, clasa a IX-a, vocal și Aelenei Andrei, clasa a X-a, vocal.

Grupul de dans folcloric „Pui de Moldoveni” de la Școala Primară Băltățeni pregătit de înv. Tudor Marcela și înv. Postolache Monalisa a învățat hore și sârbe, iar eleva Lepădatu Tabita, din clasa a IV-a, membră a grupului a interpretat două melodii de muzică populară.

Grupul „Muguri de Băcani” și prof. Stan Ioan

Elevul Aelenei Andrei

Elevul Bădulescu Cătălin

Eleva Lepădatu Tabita

Eleva Prăjescu Bianca

Grupul „Pui de Moldoveni”

Eleva Dabija Bianca, clasa a II-a, Bîrlad

*Ed. Ivan Lăcrămioara Iolanda,
prezentatoarea programului artistic*

Programul artistic a avut-o cap de afiș pe interpreta de muzică populară Daniela Condurache. Originară din Botoșani, îndrăgita artistă și-a început recitalul cu melodia „Din Moldova lui Ștefan”, prinzând sătenii în hore și sârbe și a interpretat și o melodie reprezentativă pentru Bucovina „Cântă cucu-n Bucovina”.

Publicul prezent a fost încântat și de interpreți de muzică populară din județele Vaslui, Iași sau Prahova, precum: Maricica Mihoianu, Marian Mihai, Anicuța Prisecaru, Luminița Enache și „Nea Mitică”.

Deputatul Daniel Olteanu, vicepreședintele Consiliului Județean, Ciprian Trifan, alături de primari din comunele din județ au luat parte la eveniment și au rostit câte o alocuțiune în care și-au exprimat dorința de colaborare cu Primăria comunei Băcani și inaugurarea de proiecte comune.

*Interpreta
Daniela Condurache*

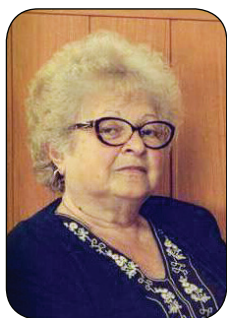
Interpretele de muzică populară prezente la „Zilele toamnei”

*Interpreții Nea Mitică
și Daniela Condurache*

Politicienii prezenți la „Zilele toamnei”

MIHAIL KOGĂLNICEANU, omul epocii sale

■ prof. Maria MARIN

Mihail Kogălniceanu, născut la 6 septembrie 1817 la Iași era fiul lui Ilie, ajuns vornic și al Catincăi Stavilla, urmașa unei familii genoveze din Cetatea Albă. Bunicul său, Costache, îl slujise pe domnitorul Constantin Mavrocordat, domnitor care a înlocuit iobăgia cu clăcășia și astfel țărani au devenit oameni liberi din punct de vedere juridic.

Și-a început studiile la Trei ierarhi și le-a terminat la Miroslava. A continuat apoi la Pensionul Cuenin unde i-a avut colegi pe C. Negri, V. Alecsandri, Alexandru Ioan Cuza între care s-a stabilit o relație „pe viață”. După terminarea acestor studii, cu ajutorul domnitorului M. Sturdza mai mulți tineri moldoveni printre care și fii acestuia Dimitrie și Grigore vor pleca la studii în Franța, la Luneville, unde se face remarcat la limbile franceză și greacă, la geografie, compoziție și istorie. Dar, după un an domnitorul a hotărât să-i mute la Berlin, la Universitatea Humboldt. De tineri avea grijă prof. Hufeland, rudă cu familia Sturdza. Și aici Mihail Kogălniceanu se face remarcat prin studiul de la ora 6 dimineața la 6 seara. Studiază greaca, italiana, legile și clavirul. Intră adeseori în conflict cu tatăl său care dorea să studieze disciplinele cosmice. Mihail Kogălniceanu îi cerea însă bani pentru cărți. Încearcă să facă și sport, iar sâmbăta și duminica merge la teatru. Toate acestea le plătește din banii proprii. Tot acum începe redactarea unei lucrări „Istoria Valahiei, Moldovei și a Valahilor Transilvăneni.” Lucrarea e bine documentată, dar el trebuie să fie și prevăzător mai ales când tratează legăturile dintre Principate și curțile împărătești. Lucrarea îi răpește destul timp și ca urmare activitățile extrașcolare se restrâng. Este nemulțumit de modul în care autori străini prezintă viața din Principate și de aceea dorește să facă cunoscută istoria Moldovei și Valahiei.

La 20 de ani devine student al Facultății de drept la Universitatea Federico Wilhelm din Berlin. Se remarcă rapid prin părul negru într-o masă de capete blonde, apoi prin studiu și lucrările publicate.

Ca urmare a unui conflict cu pastorul Jonas va hotărî să revină acasă unde, devine aghiotant al domnului. Avea 22 de ani. Această slujbă nu-i umple sufletul și ca urmare vrea să întemeieze o a doua tipografie în Moldova, apoi să editeze, cu aga Asachi „Alianța românească” ca supliment la Albina. I se încredințează apoi editarea „Foi satești” care ieșea la tipografia Mitropoliei.

Folosindu-se și de „Dacia literară” caută să publice materiale în care să sădească ideea unității de gintă, limbă și interese. Se arată interesat și de organizarea unui teatru și colaborează pentru stabilirea unui repertoriu și cu C. Negruzzi și V. Alecsandri. Începe chiar să scrie unele piese. Domnitorul urmărește îndeaproape activitatea acestora și începe să ia măsuri. Oprește apariția revistei și astfel încep neînțelegerile dintre cei doi. Este trimis la mănăstirea Râșca. De aici se apleacă tot mai des asupra problemelor țărănimii și scoate „Propășirea. Foaie științifică și literară.” La deschiderea cursului de istorie de la Academia Mihăileană Mihail Kogălniceanu a rostit discursul de deschidere în care spunea „... inima mi se bate când aud rostind numele lui Alexandru cel Bun, lui Ștefan cel Mare, lui Mihai Viteazul; da, domnilor mei! Și nu mă rușinez a vă zice că acești bărbați, pentru mine, sunt mai mult decât Alexandru cel Mare, decât Anibal, decât Cezar; aceștia sunt eroii lumii, în loc că cei dintâi sunt eroii patriei mele...”¹

Scoaterea revistei ca și discursul rostit au adâncit conflictul cu domnitorul care-i va stabili domiciliul forțat la mănăstirea Soveja, dar după ce Kogălniceanu a făcut o călătorie în apusul Europei unde caută să facă cunoscute realitățile românești. Reîntors în țară are legături cu membrii Societății „Frăția” din București și cu Societatea Studenților români din Paris.

După izbucnirea revoluției de la 1848 nu a semnat „Petițiunea - proclamațiune a boierilor și notabililor moldoveni” din 28 martie 1848 dar, a reușit să plece din Moldova la Cernăuți, la frații Hurmuzachi, unde va redacta un proiect de program „Dorițele partidei naționale din Moldova” unde considera că „Unirea este cheia de boltă fără de care s-ar prăbuși edificiul național”² și că țărani clăcași trebuie emancipați, cu loturile de folosință prin despăgubire. Acestea vor fi, de acum, obiectivele activității sale. Astfel în 1857, ca deputat în Adunarea ad hoc a Moldovei va redacta Rezoluția prin care se cerea Unirea sub un prinț străin dar a cărui fi să fie crescuți în religia țării. Marile Puteri întrunite într-o conferință la Paris, în 1858, au adoptat un document, Convenția de la Paris ce va deveni constituția Principatelor și vor hotărî crearea unui stat confederativ „Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei” dar cu doi domnitori, două guverne și două

1 D. Hîncu, „Kogălniceanu”, ed. Tineretului, 1960, p. 102

2 Bogdan Murgescu, „Istoria României în texte”, ed. Corint, 2001, p. 195

adunări, iar la Focșani două organe comune legislativ - Comisia Centrală și judecătorească - Înalta Curte de Casație și Justiție. Nu se specifică faptul că domnitorii trebuie să fie persoane diferite sau una cu două funcții. Pe acest lucru au mizat și unioniștii care pe 5 ianuarie 1859 l-au ales ca domn la Iași pentru ca apoi acesta să devină și domn la București la 24 ianuarie același an.

Mihail Kogălniceanu, care la un moment dat a fost candidat la domnie a renunțat, iar după alegerea lui Cuza a rostit chiar Discursul de încoronare în care spunea: „După una sută patruzeci și patru de ani de dureri, de umilinți și de degrație națională, Moldova, a intrat în vechiul său drept consfințit prin capitulațiile sale, dreptul de a-și alege pre domnul. Prin înălțarea ta pe tronul lui Ștefan cel Mare s-a reînălțat însuși naționalitatea română. Alegându-te pre tine Domn în țara noastră, noi am voit să arătăm lumii aceea ce toată țara dorește: la legi noi Om nou.”³

În tot timpul domniei lui Cuza, Mihail Kogălniceanu i-a stat aproape. Cea mai importantă perioadă este cea a guvernării din octombrie 1863-ianuarie 1865. Este perioada în care, cu toate greutățile ivite s-au adoptat cele mai importante măsuri.

Mihail Kogălniceanu avea deja experiența conducerii unui guvern în Moldova și deși era un apropiat al lui Cuza știa și modul în care acesta se despărțea de un prim ministru.

În noua guvernare Mihail Kogălniceanu și-a propus să elaboreze legile de modernizare ale Principatelor Unite. În acest scop trebuiau elaborate legea agrară, legea electorală, legea învățământului etc. Totul trebuia făcut cu hotărâre, dar și treptat. Mai întâi a elaborat legea secularizării averilor mănăstirești prin care pământurile mănăstirilor închinat treceau în proprietatea statului (decembrie 1863). În 1864 este creat Consiliul de stat care, conform viitoarei Constituții va elabora legile. De asemenea vor fi elaborate legea comunală, legea de organizare a justiției, legile contabilității și s-a realizat un împrumut la Banca Stern și legea de organizare a armatei. Mihail Kogălniceanu aduce din primăvară în discuția Adunării un proiect de reformă agrară care prevedea împrumutarea clăcașilor cu loturile de folosință, prin despăgubire în 20 de ani cu o dobândă de 5%. Opozanții, care își dădeau seama că reforma nu mai putea fi amânată se declară de acord cu împrumutarea dar cu o dobândă de 8% în 7 ani. Kogălniceanu nu este de acord și ca urmare Adunarea dă vot de blam (de neîncredere). Guvernul Mihail Kogălniceanu își prezintă demisia. Cuza nu o acceptă și printr-o lovitură de stat dizolvă Adunarea, dă 2 Proclamații către Țară

și către Armată și supune spre aprobare prin plebiscit (referendum) o nouă constituție - Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris. Aceasta este votată cu peste 600.000 de voturi. Era o nouă constituție care în afară de titlu nu avea nicio legătură cu Convenția. Ea se baza pe principiul separării puterilor în stat, sporea puterea domnului, introducea parlamentul bicameral și stabilea drepturile și libertățile cetățenești. Prin legea electorală se micșora censul și creștea numărul alegătorilor. Având acordul sultanului guvernul trece la discutarea reformei agrare la dezbaterile cărora va participa și domnul. Legea va fi votată pe 14 august 1864. Claca era desființată, iar țăranii deveneau proprietari liberi pe loturile de folosință. Pământul trebuia plătit în 15 ani cu o dobândă de 5% dar nu putea fi înstrăinat 30 de ani. Reforma, care a durat mai mult decât s-a stabilit a avut și limite dar a contribuit la introducerea relațiilor capitaliste în agricultură. Guvernul, a mai adoptat Codurile penal, de procedură penală și cel civil, legea de unificare a sistemului de măsuri și greutăți și a înființat CEC, Școala Națională de Arte Frumoase condusă de Theodor Aman, Universitatea din București și Școala de Medicină Veterinară. Toate aceste măsuri trebuiau puse în practică de oameni bine școliți în instituții românești. În acest scop a fost dată legea instrucțiunii care

organiza învățământul primar obligatoriu și gratuit și era înființată și Școala Normală.

Aceste reforme care au pus bazele statului român modern nu erau însă pe placul conservatorilor și a liberalilor radicali. Adversarii vor profita de vizita lui Mihail Kogălniceanu în Oltenia, unde va fi bine primit și îi vor spune lui Cuza că sfetnicul său s-a declarat autorul legii. Kogălniceanu când a aflat și-a prezentat demisia și Cuza i-a acceptat-o. A fost o greșeală a Domnului pentru că l-a dat deoparte pe cel mai fidel colaborator al său. Mihail Kogălniceanu va rămâne însă fidel Domnului și de aceea va fi considerat „omul de la 2 mai”. În calitate de liberal moderat Mihail Kogălniceanu va candida la alegerile parlamentare. Va câștiga, va fi validat în Parlament, va candida din nou și în final va fi câștigător. Ca urmare, adversarii vor fi nevoiți să-și recunoască meritele și să-l accepte ca membru al PNL creat în mai 1875 prin Coaliția de la Mazar pașa. În tot acest timp Kogălniceanu a rămas devotat fostului Domn, care în exil i-a recunoscut meritele. L-a susținut pe Cuza și l-a apărat când averea i-a fost scoasă la mezin și Domnul nu a primit acordul de a veni în țară pentru a se apăra. A fost de asemenea, cel care a rostit Discursul de rămas bun la îngroparea fostului domn.

3 V. Netea, „Carmen Saeculare Valachicum”, ed. Minerva, 1979

ZMEIANI,

sat tutovean la vărsarea Bogdanei în Smila

Geografie istorică și mitologie lingvistică

■ Romeo CHELARU

Satul Zmeiani e demult dispărut dar apărea pe hărțile medievale la gura de vărsare a Bogdanei în Smila, în perimetrul numit azi *Băcanii noi*, adică față în față cu vechiul sat Băcani. Ar fi așadar un cătun din actuala comună vasluiană Băcani, cătun fost în ocolul Smila din ținutul Tutovei moldave. La o primă vedere numele satului tutovean Zmeiani/Zmiiiani/Zmeeni pare a veni dintr-un antroponim Zmeu/Zmeian, nume care ne-ar trimite cu gândul spre târîmul basmelor noastre. Să prindem așadar prilejul și să vedem ce ne explicau marii noștri mitologi relativ la noțiunea de Zmeu/Zmeoaică/Zmei. Pentru început să-i dăm cuvîntul lui B. P. Hașdeu care ne semnala spusele informatorului său A. Popovici din comuna vasluiană Doagile: „Despre Zmei se zice că demult erau nește oameni foarte mari, înnaripați și cu o putere nemărginită.”¹ Iată acum și ce ne zicea pe la 1900 lingvistul Lazăr Șăineanu: „În mitologia daco-română, zmeii au o figură cu totul determinată și fundamental deosebită de a balaurilor cu cari se confundă în basmele popoarelor balcanice. Zmeii sunt ființe în chip de om, dar cu proporțiuni mai mari: uriași cu o coadă solzoasă, cari umblă călare pe cai năzdrăvani cu mai multe inimi. În toate apucăturile lor ei se apropie de om și de traiul său: zmeii vorbesc ca oamenii, locuiesc în palaturi, au femei, copii... Mai adesea însă Făt Frumos e în perpetuă dușmănie cu zmeii, cari răpesc fetele de împărați în chip de nor sau vînt... Uneori fură chiar corpurile cerești, soarele, luna, stelele... Cînd lupta devine înverșunată Zmeul și Făt Frumos se prefac într-o roată sau pară de foc de diferite culori.”² Ultimul și cel mai sintetic pare a fi mitologul V. Kernbach care descria zmeul ca pe o ființă din mitologia română cu aspect omenesc deși gigantic și monstruos. Deținător însă a unor puteri supranaturale de magie și teletransport, înzestrat cu forță herculană, scuișind flăcări și avînd miros de cîine. Autorul mai afirma că zmeul era greșit confundat cu balaurul, că zbura prin levitație ori propulsat de suflarea văpăilor de fum și foc, sau că iradia lumină iar în luptă lansa fulgere...”³ Zmeul s-ar prezenta cam prostovan, cam rău și cam afemeiat și fiind răpitor al fetelor de împărat ar intra vrînd

nevîrînd în dușmănie cu Făt Frumos. Și Kernbach încheia descrierea zmeilor zugrăvind-i ca stăpîni de palate și cai năzdrăvani, aruncători de buzdugane autodirijate și făcători de magie: înviind morți, micșorînd lucruri ori purtînd căciuli invizibile.⁴ Să observăm de aici că toți cei trei mari mitologi români ai veacului 20 ne trimiteau la ideea că zmeul ar fi un supraom, un personaj cu puteri supranaturale adică zeu/ființă divină și nicidecum șarpe/balaur. În plus asemănarea de nume cu Zamolxe, zeul pămîntului la daci ne-ar îndrepta chiar spre o etimologie dacică a termenului „zmeu”. Pentru a dovedi asta vom trece acum la analiza etimologiei cuvîntului zmeu/zmeie (în armîină e identic) și vom cita din cîteva respectați lingviști contemporani. Începem cu o carte recentă, cu tentă polemică, -Dacopatia lui Dan Alexe-în care autorul spunea că termenul zmeu ar exista în toate limbile slave și că probabil ar fi împrumutat de români de la sîrbi.⁵ În cartea sa Alexe ne mai preciza că limba sîrbă are atît pe zmija „șarpe” cît și pe zmej „balaur și jucărie săltată în aer de copii”. Autorul mai zicea că termenul „zmeu” ar fi slavon, asemănător cu slavonul zemljia „pămînt” și că zmeul ar fi șarpele prin excelență, adică tîrîtor pămîntesc.⁶ În final Alexe afirma senin că basmele slavo-române cu zmei ar fi împrumutate de la iraniienii scito-sarmați veniți din stepele pontice. Pe de altă parte, alți slaviști contemporani, bunăoară S. Paliga și E. S. Teodor considerau că „zmeul” românilor nici vorbă să fie împrumutat din slavul zmej/zmij „șarpe”. Ei trimiteau atît la termenul lituanian zmou/zmones „om/oameni” cît și la vechiul prusian smoy „om”, pentru a conchide că slavul „zmej” ar fi un împrumut din daco-română.⁷ Cu toate acestea ei bîjbîiau și asociau zmeul cu zmeura (la lituani e zemouga „fragi”), iar în această variantă zmeul devenea mîncătorul de zmeură, adică „omul-urs”.⁸ Dar iată acum și recenta opinie a lingvistului M. Vinereanu care vedea în personajul de basm românesc numit zmeu, un uriaș înzestrat cu mari puteri și dușman oamenilor. El trimitea la v. slav zmii „balaur”, exemplifica cu formele sîrbo-bulgare zmija/zmej și preciza la sfîrșit că forma nu e panslavă și că ar avea

o origine neclară. ⁹În concluzie putem vedea cum trei mari lingviști contemporani se contraziceau în privința etimologiei cuvântului „zmeu”, și nu ne lămuriau dacă termenul s-ar traduce prin „șarpe”, prin „balaur/dragon” ori prin „omul-urs”. Sîntem astfel nevoiți să reluăm cercetarea lingvistică, păstrînd însă ceea ce mitologii au descoperit deja, anume că „zmeul” românesc ar trimite la un „zeu, supraom”. Evident că cercetarea noastră se va baza pe ajutorul mai multor dicționare online.¹⁰ Folosind aceste surse ajungem să descoperim că-n limbile slave există trei forme asemănătoare dar cu sensuri clar diferite: La „șarpe” slavii zic zmiia (bg.), zmiija (sb., uk., mk., ceh.), zmeia (rus). La „balaur/dragon” slavii spun zmej (bg.), zmaj (sb., uk., mk., ceh, rus). Iar la „zmeul copiilor” se zice kait, și-n rusă, și-n bulgară. Așadar la slavi găsim un zmiia „șarpe”, un zmaj „balaur/dragon” și un kait „zmeul copiilor”. Însă alături, la vecinii lituano-prusieni ai slavilor vom identifica termenii zmuo(v. lit) „om”, zmon/asmuo(lit.) „om”, zmones(lit.)/smunes(v. prus) „oameni”, fapt care ne amintește de trăsăturile clar omenești ale zmeului românesc. ¹¹Aici ne mai ajută să completăm E. S. Teodor cu vechiul prusian smoy „om” și M. Vinereanu care ne dă toharicul B saumo „om”. ¹²În plus dicționarele online ne semnalează și formele lituaniene drakonas „balaur” ori ait „zmeul copiilor”. Toate acestea fac trimitere evidentă la asemănarea dintre termenul românesc „zmeu”, cu sensul mitologic de „zeu/supraom” și termenii baltici zmuo/zmou/smoy „om”. Sare în ochi evident și asemănarea dintre Zamolxe, zeul dac al pămîntului și zmeul/zmăul „supraomul rău” din basmele noastre. În plus sursele noastre ne mai indică o Zemelo, zeiță tracă a pămîntului, un Ziamelux-zeu lituan al pămîntului sau un termen frigian zemelo „om”.¹³ Credem așadar că Zmeul „supraomul” din mitologia românească are o legătură clară cu Zamolxe, zeul dac al pămîntului și e clar înrudit atît cu frigianul zemelo „om” cît și cu balticele zmuo/smoy „om”. Altfel spus cuvîntul Zmeu ne „sună” a dacism, desemnînd un zeu, un supraom rău. E. S. Teodor sugera chiar că dacă Îleana Cosînziana ar fi zeiță a vegetației atunci Făt Frumos ar putea fi zeul solar/al căldurii și luminii, care o salvează pe crăiasă de Zmeul cel rău, zeul morții/lumii de dincolo, simbolizat prin frigul și întunericul omorîtor al plantelor dătătoare de viață, care putrezesc sub pămînt.¹⁴ În această viziune, răpirea Cosînzinei de către Zmeu și eliberarea ei de către Făt Frumos ar desemna moartea vegetației sub întunericul și frigul iernii și renașterea ei sub căldura și lumina primăverii. Ajunși aici mai putem semnală interesanta conexiune dintre noțiunile de „om” și „pămînt”, comentată mai

ieri de Mircea Eliade și reluată azi de Dan Alexe, E. S. Teodor sau M. Vinereanu. Aflăm astfel, conform conceptului biblic al creării omului din țărîină, că-n ebraică lui adam „om” îi corespunde adamah „pămînt”. La fel vechiul lituan zmuo „om” se asociază cu lituanul zeme „pămînt”, vechiul irlandez duine „om” se leagă de vechiul irlandez du „pămînt”, greul gia na „om” rezonază cu v. grec ge/ga „pămînt” iar latinului homo „om” îi asociem pe humus „pămîntul”. ¹⁵Românescului „om” îi legăm pe humă „lut”, regăsibil și-n armînul umă „lut” sau în albanezul llom „noroi”. Tot la noi găsim asociat lîngă „țărîină” pe țăran și lîngă „pămînt” pe pămîntean. Așa și Zmeului „supraomul” i-ar corespunde Zamolxe „zeul pămîntului”. Dar cum am zăbovit destul asupra tărîmului mito-lingvisticii e vremea să ne întoarcem la al nostru sat Zmeiani, din ținutul moldav al Tutovei pentru a-i găsi etimologia/originea numelui. Ne interesează acum a căuta în toponimia moldo-valahă medievală oikonime ce par a avea la bază noțiunea de „zmeu”. Vom identifica astfel un sat Zmeești pe apa Moldovei, lîngă Baia, sat ce apărea la 1770 pe harta franceză a lui Jean B. D'Anville „Moldaviae Principatus delineante principe Demetrio Cantemirio”.¹⁶ Același sat Zmeești era pomenit mai devreme, la 1640 într-un document relativ la ținutul Neamț.¹⁷ Totuși numele de sat Zmeești ar presupune existența unui antroponim Zmeu/Zmău, care să fie cneazul ctitor al satului. Și într-adevăr într-un act din 1560, aprilie 8 dat de vodă Al. Lăpușneanu vedeam întărită o „fîntînă a Zmăului” la ținutul Neamț.¹⁸ Un alt document datat 1600, mai 30 amintea pe Zmăul de la Macsinești alături de un Paladi de la Cîrlegătura ca martori la o vînzare de ocină la Sărăței. ¹⁹La ținutul Vaslui, era semnalat la 1626 în satul Reduri un Gh. Zmăul, iar mai apoi, la 1774 o fată a lui Ion Zmăul se judeca în același ținut cu Ioniță Cuza, fost m. spătar. (Iorga, Studii și documente, vol. 6, p. 256). În fine la 1791 un erei Constantin Zmău(popă) era pomenit ca slujind la biserica gospod din Bîrlad (domneasca).²⁰ Trecînd acum în spațiul Valahiei, Marele dicționar geografic ne dădea la 1902, un cătun Zmeești din comuna buzoiană Vintilă-vodă.²¹ Și tot aici, același Dicționar semnală existența la 1900 a altui cătun Zmeeni, aflat în comuna buzoiană cu același nume. ²²Iar la est de Moldova, pe o hartă franceză din 1736 „Carte generale des expéditions militaires... sur le Donet et le Dnepr” identificăm două așezări pe Donet, anume Zmeiev și Zmeevskoi.”²³ Problema e că satele numite Zmeești au la bază, conform regulii derivării toponimice dintr-un antroponim numele unui cneaz întemeietor Zmeu, în vreme ce satele numite Zmeiani au la bază alt antroponim, anume Zmeian. Antroponimul Zmeian

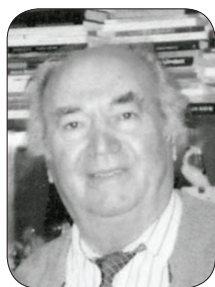
pare a fi varianta românească a unui nume slav Zmeia/Zmia, și am văzut deja că zmiia(bg.), zmeia(rus.) înseamnă „șarpe”. În cazul cătunului nostru Zmeiani de pe Smila, întemeietorul e un cneaz numit Zmeian, cu nume ori de origine macedo-bulgară ori ruso-lituaniană. Zmii ar fi deci satul lui Zmiiian, variantă românească a slavonului zmiia „șarpe”. Antroponimul Zmeian e rar azi dar există, exemplu fiind actorul Ion Zmeianu din filmul „Un comisar acuză” sau un fost conducător al Poștei române. Însă varianta Smeianu ar putea însemna doar „cel venit din satul Smeiani”. Sigură însă e varianta Zmeian identificată în persoana artistului muzical rus Pavel Smeian. Oricum ar fi numele românesc echivalent cu Zmeian ar fi „Șarpe”, nume care ne trimite mai degrabă la noțiunea reptiliană de „Balaur” decât la noțiunea supraomenească de „Zmeu”. Înteressant e că antroponime ca Zmeu sau Balaur se aud și astăzi în mass media, exemple fiind chiar fotbalistii care joacă în Liga Națională. Cu toate acestea documentele medievale moldo-valahe nu atestă antroponimul Zmeian, însă atestă numele echivalent Șarpe. Astfel la 1522 un Șarpe postelnic era amintit ca martor într-un act dat de Ștefăniță vodă, iar la 1624 un Toader Șarpe era pomenit ca vânzător de moșie în Șurinești la ținutul Vaslui.²⁴

Revenim însă acum la satul Zmeiani din fostul județ Tutova pentru a încerca să-i găsim vechimea. Un prim act care ne ajută e cel din 1546 aprilie 19 în care Petru Rareș vodă întărea marelui vornic Efrem Huru o cumpărătură de moșii de la Ilinca preoteasa, ”a patra parte de sat de Zmeiani” din același uric cu satul Rumâni adică ”din direase de întăritură ce au avut moșii și părinții lor de la strămoșul domniei meali Alexandru vodă”.²⁵ Acest hrisov ne ajută să descoperim că Ilinca preoteasa vînduse pentru că avusese o datorie la negustorul bîrlădean Iane grecul și ne mai face să speculăm că m. vornic Efrem Huru ar putea fi neam cu Ilinca. Expresia folosită de vodă „dintr-acialaș uric cu Rumâni” dublată de formula din act referitoare la satul Rumâni „din direasia/actele ce au avut moșii lor și părinții lor de la strămoșul nostru Alexandru voevod”, ne arată că vechimea satului Zmeiani coboară încă din zilele lui Alexandru vodă cel Bun(1400-1432). Confirmare găsim într-un document datat 1630, august 30, care întărea o danie a jupînesei Stanca Murgocioaie către feciorul ei de suflet Dumitru pîrcălab, anume toate părțile de moșii la Păulești și Zmeiani pe Smila ”de pe strămoșul ei Oan/Vanu, portar de Suceava”.²⁶ Am arătat într-un articol anterior că e vorba de Oan, primul jupan care apărea în sfat cu titlul de „portar/portar de Suceava” între 1435-1443 și-n 1448, Oan fiind ginere lui pan Negre de la Bîrlad, puternicul vornic al lui Alexandru vodă

cel Bun.²⁷ Cum în documente pan Oan apărea deja la 1432, ian. 4 alături de soția Ana și fiul Andrei, putem crede că stăpînea încă de atunci satul Zmeiani de pe Smila, sat primit probabil ca zestre de pe Ana, fiica lui Negre vornic de la Bîrlad.²⁸ Se dovedește așadar că satul Zmeiani de pe Smila și Bogdana exista încă din zilele lui vodă Alexandru cel Bun, fiind stăpînit de Oan/Vanu portarul Sucevei și ginerele lui Negre vornicul de Bîrlad. În concluzie cele două acte de mai sus ne confirmă că satul tutovean Zmeiani, situat la gura de vărsare a Bogdanei în Smila e descălecat/ctitorit cel tîrziu între 1400-1432, adică în vremea lui vodă Alexandru cel Bun.

NOTE:

1. B. P. HAȘDEU, *Opere*, II, București, 2006, p. 1015.
2. L. ȘĂINEANU, *Basmele române, studiu comparativ*, București, 1895, p. 810.
3. V. KERNBACH, *Dicționar de mitologie generală*, București, 1995, p. 698.
4. Ibidem.
5. DAN ALEXE, *Dacopatia...*, București, 2015, p. 164.
6. Ibidem.
7. S. PALIGA, E. S. TEODOR, *Lingvistica și arheologia slavilor timpurii*, Târgoviște, 2009, p. 229.
8. Ibidem, p. 254.
9. M. VINERANU, *Dictionar etimologic al limbii române*, București, 2009, p. 922.
10. Dicționarele online: googletranslatero, glosbe.com, dictionar.us, etranslator.ro, translator-online.ro, etymonline.com.
11. Ibidem.
12. M. VINERANU, op. cit., p. 595.
13. D. ALEXE, op. cit., p. 246 și V. KERNBACH, op. cit., p. 684.
14. S. PALIGA, E. S. TEODOR, op. cit., p. 254.
15. Etymonline.com.
16. Hărți online de pe gallica. bnf. fr.
17. rev. Ioan Neculce, vol. II, Iași, 1922, p. 356.
18. GH. GHIBĂNESCU, *Ispisoace și zapise*, vol. 1, Iași, 1906.
19. D. I. R., A, Moldova, veac 16, vol. 4, București, 1952, p. 290.
20. I. ANTONOVICI, *Documente bîrlădene*, vol. I, Bîrlad, 1911, p. 291.
21. G. I. LAHOVARY, M. D. G. R, vol. 5, București, 1902, p. 795.
22. Ibidem.
23. Hărți online de pe gallica. bnf. fr.
24. GH. GHIBĂNESCU, *Surete și izvoade*, vol. 5, Iași, 1908 p. 116. Vezi și vol. 8.
25. I. ANTONOVICI, *Documente bîrlădene*, vol. 3, Bîrlad, 1915, p. 46.
26. Ibidem, p. 33.
27. rev. Băcanii, nr. 13, Bîrlad, 2016, p. 15-18.
28. Ibidem.

ANGELA GHEORGHIU,

un mare nume românesc

În București, în aer liber și fără sală - 2017

■ Ion N. OPREA

Niciodată invitată la Festivalul "George Enescu". A făcut trei concerte la București, nu știe nici azi ce s-a făcut cu banii încasați. Un super-mega-talent - George Petean, știi românii ce voce are, asemănătoare cu a baritonului Nicolae Herlea?! Speră Angela la un concert în România? Numai dacă prietenii îi construiesc o sală în aer liber?! Față de profesioniștii străini, ai noștri cântă pe gratis! Strigătul Angelei Gheorghiu: "Fraților, chiar nu realizăm că toți suntem de vină? Trezirea!"

- Celebrarea a 25 de ani de carieră muzicală, în seria "Recitaluri complete" Warner Classics lansează pe 20 ianuarie o Cutie cu 7CD-uri, concertele artistei Angela Gheorghiu, iar la Londra -prima sa biografie, la București (?).

Angela Gheorghiu, născută la 7 septembrie 1965 în Adjud-Vrancea-România, în familia Burlacu, este o soprană română, una dintre cele mai renumite cântărețe de operă din lume. A debutat în 1992 la Royal Opera House din Londra, cu rolul Zerlina, în Don Giovanni, urmată de Mimi din Boema de Giacomo Puccini, apoi în Adina la Opera de Stat din Viena și la Opera din Hamburg. În 1993 a debutat la Metropolitan Opera în Boema. La Royal Opera House (Covent Garden) a triumfat în Traviata, dirijată de Sir Georg Solti, în 1994, spectacol pentru care, ca să poată fi transmis în direct au fost anulate programele de la BBC.

În 1999 a cântat la redeschiderea Royal Opera House a Teatrului Malibran din Veneția (mai 2001), și a Operei din Valencia în prezența Reginei Sofia a Spaniei (octombrie 2005), a participat la spectacolul care a însemnat în iunie 2002 Jubileul Reginei Elisabeta a II-a...

În decembrie 2010, Angelei Gheorghiu i s-a acordat titlul onorific Doctor Honoris Causa din partea Universității de Artă din Iași și Steaua României, cea mai înaltă decorație conferită de Președintele României, în octombrie 2012 - decorația regală "Nihil Sine Deo" din partea Majestății Sale Regele Mihai I - pentru promovarea valorilor românești peste hotare.

Este posesoarea titlului de "Artista Anului" în 2001 și 2010 la Premiile Classical Brit.

Am citit în Cotidianul.ro articolul scris de Anca Dobrescu, publicat joi, 29 decembrie 2016, m-a impresionat nu doar strigătul-avertisment a marelui artist Angela Gheorghiu, Fraților, chiar nu realizăm că toți suntem de vină? Trezirea!, și am să îl reiau, spre cunoștință publică, începând cu redarea comentariilor, toate din aceeași zi: "Un dialog superb și câteva adevăruri triste despre realitatea românească în care piramida valorilor este întoarsă cu vârful în jos", scrie cel care semnează

Gheorghe Ocneanu; "Angela Gheorghiu, un om de cultură, trebuie să fie ea Ministru al Culturii sau Ambasador al Culturii, dar din 90, GDS-ul lui Brucan, împiedică Cultura Română să se manifeste, promovând prin ICR, Anticultura. Cum să nu ai încă o Mare Sală de Concerte în București, când se fură sute de milioane de euro, de toți neaveniții de primari manealiști ca Halaicu, Lis, Băsescu, Oprescu. Să vedem dacă doamna Firea va fi altfel, va construi Sala de Spectacol, o Mare Sală de Sport Polivalentă, va trebui să o consulte pe Marea Angela Gheorghiu, pe Alina Cojocaru, iar la viitorul Festival „George Enescu”, să fie invitată de onoare Angela Gheorghiu, dar și Alina Cojocaru cu partenerul ei. Să fie plătiți și marii artiști români, ca cei străini, dacă au aceeași valoare”, semnează o... Dacia. „Felicitări pentru articol! Despre un asemenea mare artist se vorbește în România odată-n an, în schimb de Alinuțe, Nuțici, Raluci și alți matracuci e plină masmedia!”, e de părere un...Radu Humor. „Înainte am citit articolul scris de Ilie Șerbănescu, Trist. Acum citesc interviul cu Angela Gheorghiu. Ce blestem pe țara asta!”, scrie Delia.

Dialogurile din Cotidianul

Și, acum, dialogurile, Anca Dobrescu întreabă, Angela Gheorghiu răspunde și comentează, noi cititorii urmărim de ce această întrebare cu strigăt a marelui artist - „Fraților, chiar nu vedem că toți suntem de vină? Trezirea!” Dialogurile cu Angela Gheorghiu care, ni se spune, are deja o agendă de lucru plină pe anul 2017: Adriana Lecocquer, la Covent Garden, în februarie, cu o serie de reprezentații. Și pe urmă, la Tetro Colon din Buenos Aires, același spectacol, patru reprezentații, în martie. În aprilie va susține un concert special la Dubai Opera House și

la National Concert Hall Taipei, în Traviata. În luna mai, Tosca la Viena!

În 2017, ni se aduce aminte, artista va celebra debutul său la Royal Opera House Garden, 25 de ani de tumult și elogi, din ce în ce mai răsunătoare, în toată lumea, pentru una dintre cele mai puternice personalități feminine ale anului liric, opera Superstarul Angela Gheorghiu.

- Mi-au dat lacrimile. Am avut nevoie să ies din sală. A fost uluitoare. Poate să facă orice, recunoștea maestrul Sir Georg Solti în timpul repetițiilor de la Traviata din 1994, postul BBC a fost nevoit să-și modifice grila de programe ca să introducă pe post Traviata cu Angela Gheorghiu.

Radu TUȚĂ / Arhiva AGERPRES

Acestea sunt locurile - și altele - din toată lumea unde a performat româncă noastră, născută la Adjud, județul Vrancea, la New York, Londra, Paris, Salzburg, Berlin, Tokyo, Roma, Seul, și nu numai, la Veneția, Atena, Monte Carlo, Chicago, Philadelphia (cu Philadelphia Orchestra), Sao Paulo, Los Angeles, Lisabona, Valencia, Palermo, Balbecr, Amsterdam, Kuala Lumpur, Zurich, Viena, Salzburg, Madrid, Barcelona, Valencia, Praga, Montreal, Moscova, Taipei, San Juan, Lyubiana.

Sunt zece ani de la primul său recital la Scala din Milano. 2006 a fost anul în care a deschis și Festivalul de Film de la Cannes. Și tot în acel an a interpretat pentru prima dată Tosca, într-o producție creată de Royal Opera House, special pentru a o aduce pe scenă pe Angela Gheorghiu.

Onorată, își aduce aminte demult avea 18 ani, era în primul an la Confesiunile Iosif Sava, într-una din seratele televizate, maestrul i-a prevăzut concertele care aveau să urmeze la Metropolitan Opera din New York.

Se confesează Angela Gheorghiu - anul acesta se împlinesc 25 de ani de la debutul său la Royal Opera House. „N-am debutat pe scene de-acasă. Eu n-am avut un debut la Opera Română. Pentru un artist ca mine, care vine dintr-o nație unde nu e susținut în niciun fel, niciodată - oricare dintre colegii mei, spanioli, germani, francezi, americani, ruși, sunt însoțiți în permanență, cu continuitate, de critici, de oameni de cultură din țările lor, eu n-am avut niciodată lângă mine un jurnalist alături - eu am avut de împlinit și acest al doilea rol, să-i spun: puneam singură întrebări, cărora le dădeam și răspunsurile. Nu am avut nicio susținere”.

În seria „Recitaluri Complete”, Warner Classics va lansa pe 20 ianuarie 2017 o cutie conținând 7 CD-uri cu înregistrări ale concertelor Angelei Gheorghiu, celebrând cei 25 de ani de la debutul sopranei la Royal Opera House Covent Garden.

Tot în 2017 va apărea la Londra biografia Angelei Gheorghiu.

-Păstrați amintiri de la prima apariție pe scena de la Covent Garden?, întreabă Anca Dobrescu.

-Cum să nu? Pentru toate aceste amintiri în 2017 voi publica o carte biografică. Partenerul editorial este o editură britanică, prima mea carte va apărea la Londra.

- Un medic povestea cât de dificil i-a fost să aibă un bilet la un concert pe care l-ați avut relativ recent, la Toronto... i se amintește.

-Când este programată o singură reprezentație, se întâmplă așa. Locurile în sală se epuizează imediat. Și e o întregă muncă atunci. Rămân la teatru după spectacol cel puțin un timp egal cu al concertului efectiv. Pentru că oamenii vin la cabină, vor să-mi vorbească, povestim împreună. Și chiar îmi amintesc de acel concert. Era 2 noaptea și eu nu ieșisem încă.

-Tot acest medic spunea că a fost surprins să descopere că sunteți româncă. Nu cunoștea detaliul acesta.

-Într-un anumit nivel al repartiției, de multe ori... apariții tuturor, ești al tuturor. Dar eu am grijă, de fiecare dată și merg acolo, la rădăcină, la detaliu, spun mereu că sunt din Adjud.

-Cucerii pe oriunde treceți... spectatori și profesioniști...

-Am venit de nicăieri, dintr-o țară mică, fără nimic altceva, niciun „adaos”, fiind la fel ca ceilalți colegi ai mei, abordând situațiile exact ca ei și la același nivel și de atâția ani, pe propria mea forță. Și sunt și un fel de „oaie neagră”, adică singura din lume care refuză regiile urâte, de spectacol. Simt compasiune pentru Alina Cojocaru și John Kobborg.

-Ce numiți o regie urâtă?

-Înseamnă o regie hidoasă, urâtă. Chiar de curând am primit o așa zisă-invitație, la Opera Română și m-am simțit chiar ofensată, bineînțeles de directoarea Operei - n-o cunosc, e o fostă balerină, e director interimar. A venit împreună cu Andrei Șerban, care mă cunoaște de-o viață, m-au invitat să cânt într-o operetă montată de Andrei Șerban, hidoasă, oribilă, sinistă,, eu, acolo, deși, el știe că eu nu accept așa ceva. Și totuși au încercat să mă invite. Și toată această situație, în colaborare cu Opera din Iași. În condițiile în care erau deja plini de răni și de povești cei de aici. Mă refer la soliștii Operei Române, angajați aici, de balerini Operei Române și la scandalul care i-a cuprins pe Alina Cojocaru și pe John Kobborg, . Ar fi avut nevoie de un avocat, să nu vină în România în contact cu un om care are probleme cu legea. Ar fi avut nevoie de contracte încheiate solid, cu profesioniști. Ar fi bine să revină amândoi în România, să depășească acel episod. În lume, pe scenele teatrelor de Operă, sunt artiști de talent. Mare nevoie avem aici, la București, de cineva care să înțeleagă pe cine să invite și sub ce formă. Nu este respect, iar colegii mei continuă să nu fie respectați. De

fiecare dată, un român nu va fi plătit ca un străin.

-Lucrurile sunt altfel în ceea ce privește Festivalul „George Enescu”?

-N-am fost invitată la vreo ediție a acestui festival.

-Avem nevoie de o sală adecvată pentru muzică. Manageriatul nostru cultural este un motiv pentru care lucrurile nu se așează cum ne dorim toți?

-Educația, școala și oamenii care administrează cultura, chiar și cei din Parlamentul României au de înțeles că e un subiect aparte, care are mare nevoie de profesioniști. Și în acest domeniu sunt atât de multe elemente pe care dacă nu le cunoști, nu faci față, faci gafă după gafă. Inclusiv legislația e greșită. Nu a venit nimeni, România nu a solicitat pe nimeni cu experiență să răspândească informația necesară, cunoașterea detaliilor acestui domeniu, inclusiv cum se construiește un teatru specific. Aștept să pun prima cărămidă unui Centru al artelor, de care este mare nevoie. Vin aici Zubin Mehta și Tony Pappano și îmi spun: „Angela, fă ceva! Cum să cântăm cu orchestrele acestea minunate într-o sală cu microfoane?” Noi nu avem o sală. Ateneul Român este o „bombonieră”. Chemăm filarmonici imense în sala cu microfoane. Avem un gol imens administrativ și profesional. Au rămas aceleași figuri, administrând nevoile „ARTEXIM”. Fondurile sunt gestionate de un responsabil cu același nume. Este tragic, după părerea mea. După o soluție?

-Există, desigur, soluții, când începem să conștientizăm. Cum am schimbat un președinte, am sunat și i-am transmis: „Te rog să mă chemi oricând”. Niciunul nu m-a chemat, pentru că este o realitate, când nu există oameni care să fi ținut pasul cu evoluțiile din lume. Oamenii au nevoie să învețe, să fie antrenați. Mă refer la organizatori. Despre Festivalul George Enescu, am un e-mail care reprezintă jocurile vieții mele. Festivalul Enescu este un fake, adică o farsă. S-a mințit mult în străinătate. Ceea ce se vinde în afară despre Festivalul Enescu nu este adevărat... Voi face la un moment dat toate precizările...

-Și propriile experiențe de concert aici?

-Mi se pun întrebări în legătură cu Românii și eu spun că nu sunt implicată de loc în nicio organizare. Am făcut trei concerte. Despre concertul de la Teatrul Național - invitația am acceptat-o din considerație față de Ion Caramitru, nu am solicitat vreun onorariu, sper că banii au fost folosiți pentru acele scopuri care au fost amintite. Nu am vreo informație ulterioară. Niciun mesaj. Am organizat și un concert pentru suportul tinerilor care au avut de suferit după acel concert organizat în Clubul Colectiv. Am rugat pe toată lumea, oricine mi-a solicitat atunci vreo invitație, să plătească intrarea, să putem aduna fonduri pentru sărmanii copii. Am un prieten apropiat al cărui fiu încă nu-și poate mișca degetele... Am făcut apel tuturor, inclusiv Președintelui și Casei Regale, prietenilor din străinătate, să doneze prin acele bilete de intrare. M-am oprit pentru acest concert dintr-un turneu între New York și Moscova. O bună parte din suma strânsă, banii care au venit printr-o agenție de bilete, aproximativ 60.000 de euro, au dispărut. Este țara nimănu. Andreea Marin a intentat proces, l-a câștigat și, cu toate acestea, banii nu au fost recuperați. Eu am scris SMS-uri și președintelui

Johannis și premierului Cioloș, să soluționăm acest aspect: „Vă rog frumos, știu că nu vă ocupați cu așa ceva, dar puteți direcționa mesajele spre cei care ar putea soluționa”. Eu nu știu ce să mai cred. Mă depășește. Nu mă exprim în românește? Am făcut o glumă, cu tristețe, desigur. O situație absurdă. „Fraților, chiar nu realizați că toți suntem de vină? Trezirea!”

-Găsesc tulburător că discuția noastră se întâmplă de o vreme și încă n-am reușit să vorbim despre spectacolele și concertele pe care le susțineți.

-Asta este. Dar e împovărător ce se petrece și mă apasă. Anul acesta am înregistrat un disc cu o muzică sublimă. Am făcut cele mai frumoase arii. Ceva nou, cu totul inedit. Doar Enrico Caruso a mai înregistrat așa ceva, în anii 20, și am căutat să pun și ce se așteaptă de la mine, ariile cele mai cunoscute. Am înregistrat din nou și „Vissi D-arte”, „Tosca”, cu această ocazie pentru că Warner a pierdut drepturile între timp.

-Când va fi gata?

-Anul următor. Pentru că, și acest proiect are nevoie de timpul lui: înregistrări, promovare, fotografii. Dar e încheiat. Gata! E pus în bancă.

-Aici?

-Aici am produs eu însămi două discuri cu colinde românești unul și celălalt cu colinde străine, orchestrate și înregistrate în România. Și mai am un gând, să înregistrez, pentru că văd că nimeni nu realizează că avem una din cele mai frumoase voci de bariton care a fost vreodată, de același nivel cum este și Nicolae Herlea. Și omul face carieră - Doamne, a făcut și Nicolae Herlea, dar acesta face o adevărată carieră: îl cheamă George Petean, are o voce senzațională și vreau să fac un disc cu el. Știți, ce voce are? Pe mine mă răscolește, e ceva... Un super-mega-talent.

-Ce șanse sunt să ne vedem curând, într-un concert, aici?

Doar dacă așa, cu prietenii ne hotărâm să creeze o sală în aer liber și prietenii mei aduc sunetiști, lumini, scenă... orchestră. Din punctul de vedere al muzicienilor de la Ateneul Român, de la Operă, toți artiștii din România, doar la un semn și reacționează. Aceste aspecte mă motivează pe mine cel mai mult. Îmi spun tot timpul: când mă duc printre ei, simt, așa, o iubire sinceră, frumoasă. Când sunt printre ei, am acel râsu-plânsul. Consider că nu sunt puși în valoare. Domnilor, oamenii aceștia de ani de zile fac stagiunile, țin totul și, de ani de zile, cât durează o carieră, cântă aproape pe gratis. Când nivelul de performanță, de măiestrie este același, diferențele financiare față de colegii lor din lume sunt uriașe. În Franța, mai ales, spun des că nu doar cei care au trăit acolo, românii de acolo, sunt mari. Sunt atâția oameni, la fel de valoroși, sau mai valoroși, care din anumite motive au ales să trăiască aici. Am ajuns după ani să înțeleg toate lucrurile acestea.

Joi, 29 decembrie 2016, semna Anca Dobrescu, am consemnat și redat textul întocmai, Ion N. Oprea,, 14 ianuarie 2017, publicat în revista „Luceafărul”-Botoșani din 16 ianuarie 2017 sub titlul: „Ziua Culturii Naționale: Angela Gheorghiu un mare nume românesc pe care nu prea îl onorăm cum se cuvine”.

Reiau și redau spusele Danei Ene în revista Formula AS din 7-15 septembrie 2017 care anunță și informează despre Angela Gheorghiu și concertul ei de la București la jumătatea lunii septembrie, sosită în concurență cu... toamna. Și, dacă nu știm, ne informează: Angela Gheorghiu, 52 de ani, de la debutul pe scena Operei Naționale din Cluj, în 1990, în rolul Mimi, din La boheme, de Giacomo Puccini, ea a cântat pe cele mai mari scene ale lumii, adeseori în fața unor capete încoronate: regina Sofia a Spaniei, regina Elisabeta a II-a a Marii Britanii, regina Beatris a Olandei, Familia Regală a României, în prezența lui Barack Obama, pe vremea când acesta era președintele SUA.

Favorizată de deschiderea produsă după evenimentele din 1989, soprana română a avut norcul să se lanseze imediat pe orbita internațională. În 1990, a câștigat concursul „Belvedere International Competition” de la Moscova, iar în 1992 cânta pentru prima dată pe scena „Royal Opera House” rolul Zerlina din Don Giovanni, de Mozart.

Anul acesta, la 25 de ani de la debutul Internațional de la Londra, ca să marcheze cum se cuvine evenimentul, Angela s-a întors, în luna februarie pe scena Covent Garden, pentru cinci reprezentații ale operei „Adriana Lecauvreur” de Francesco Cilea. A interpretat rolul principal, pe cel al Adrianei, iar fanii și criticii au fost deopotrivă încântați să o revadă și să o asculte, căci este iubită și apreciată în Anglia, chiar dacă tot de acolo a pornit și zvonul că Angela este o artistă dificilă, cu aere „de divă”. Adevărat, recunoaște, în prodigioasa ei carieră, au existat și incidente legate de comportamentul româncei, de la concerte anulate, la celebrul refuz de a purta o perucă blondă, în 1996, pentru rolul Micaela, din Carmen de Bizet, în regia lui Franco Zeffrelli.

-Pentru că am crescut într-o țară în care nu aveai voie să-ți exprimi propria opinie, azi sunt mai puternică. Mulți artiști refuză să spună ce părere au, de teamă că nu vor mai fi invitați pe acea scenă. Dar eu am curajul să spun ce cred, se apără Angela, Dana redându-i cuvintele dintr-un interviu acordat revistei Times, în 2007.

Sunt redată, în continuare, și alte motivații. Moartea surorii ei mai mici, soprana Elena Don, și a soțului acesteia, într-un accident, când a trebuit să-și facă formalitățile pentru adoptarea nepoțicăi sale, Ioana, rămasă orfană... apoi, a mai fost și divorțul ei de Roberto Alagna, din 2013, cu care a fost căsătorită timp de 17 ani....

Anul acesta, în luna mai, Angela a avut câteva reprezentații pe scena Staatsoper din Viena, cu „Tosca”,

de Giacomo Puccini, alături de unul dintre cei mai apreciați tenori ai momentului -germanul Jonas Kaufmann. Tot în mai ea a mai susținut două concerte și la Opera Royal de Wallonie din Liege, apoi în iunie a avut trei reprezentații cu „Tosca” în Japonia. După care, la Verona. Înainte de concertul de la București, va participa la un concert aniversar, dedicat lui Luciano Pavarotti, ca să ne dăm seama cât de ocupată este Angela Gheorghiu.

După București ea și-a prevăzut să revină în Italia, la Palermo, unde are de susținut alte trei reprezentații cu opera „Adriana Lecouvreur”. În octombrie și-a stabilit lansarea unui nou disc, iar în noiembrie va pleca în Coreea de Sud, la Seul, tot pentru trei concerte, ca în decembrie să fie la Berlin unde va cânta în „La boheme”.

În Piața Constituției, în aer liber, tot gratis

La București, marea soprana a cântat pe 15 septembrie, de la ora 20,30 în „Piața Constituției”, în cadrul evenimentului aniversar „Zilele Bucureștiului”, organizat de Primăria Capitalei, prin ARCUB, sub bagheta maestrului Eugene Kohn și alături de Filarmonica George Enescu și de tenorul Teodor Ilincăi.

Am citit ziarul: „Concertul este o premieră pentru România, având la bază un concept unic, care îmbină

muzica clasică cu cele mai noi elemente de tehnologie și video mapping. Faptul că nucleul acestui spectacol este însăși celebra soprana Angela Gheorghiu, o valoare inestimabilă, face ca acest eveniment să fie cu totul și cu totul special, o nestemată artistică, oferită locuitorilor Capitalei. Concertul are loc în aer liber, în Piața Constituției, iar accesul este gratuit.

Un regal oferit publicului, o invitație la descoperirea valorilor autentice românești, dar și la reconectarea cu vibrația profundă a muzicii de operă. Aclamată pe marile scene internaționale, dorită la cele mai impunătoare și de seamă evenimente din lume, Angela Gheorghiu strălucește ca un fenomen rar: nu doar o cântăreață și actriță cu o tehnică vocală excepțională și inteligență dramatică

și muzicală profundă, dar și un comunicator magnetic, care ajunge la inimile și la mințile unui public extrem de larg, care variază de la connaisseurii exigenți la întruniri informale. A adus cele mai înalte valori ale artei operei către o comunitate vastă la nivel mondial, pe o scară neobișnuit de largă”. (Profesoara Mia Barbu, Adjud și România)

-Vin mulți români acum să vă asculte, pe marile scene?, mi-am adus aminte de un interviu pe care i l-a dat Anică Nicolau la 27 noiembrie 2011, cu răspunsurile primite:

-Din ce în ce mai mulți. Pe vremuri, în sălile de spectacol nu vedeam un român. Acum, nu există spectacol în care să nu fie români. Mai mult, artiști care mă cunosc îmi spun: eu vreau să vin să te aud. Și iau avionul și vin special să mă audă. Este extraordinar. Mă bucur foarte mult și sunt mândră pentru lucrul ăsta. Ultima data eram la Londra, făceam promovare, și au venit cei de la Antena 3, Mihai (n.n. Gâdea) și Mircea (n.n. Badea) și le-am făcut un tur în Covent Garden. Și norocul a făcut că s-au trezit la un moment dat în decorurile de „Traviata” mea, în care eu am debutat. A fost extraordinar de emoționant. Deci, dacă există aceste persoane care vor să vadă și să simtă, atunci anumite fantezii umane de toată ziua se risipesc într-o secundă. Pentru că eu acolo sunt suflet, carne, sânge. Și apoi eu nu fac parte dintr-o nație care are suport. Eu, de 20 de ani, sunt româncă Angela Gheorghiu. Și nimeni nu m-a ajutat cu nimic. Tot ce am făcut, am făcut doar cu ce mi-a dat Dumnezeu, cu munca și cu sacrificiile mele. Și acum mă bucur că am venit în România să văd un spectacol de care mă leaga extraordinar de multe și să-mi văd colegii.

V-ați iubit foarte mult profesoara de canto din Conservator, pe doamna Mia Barbu.

- Eu îi pomenesc numele de mii de ori pe an. Nu există program al meu în care să nu fie scris Mia Barbu, Adjud și România. Eu, în fiecare zi a vieții mele, sunt eleva și fata de la Adjud care a ascultat-o și care i-a dat absolut tot. Am invitat-o la înregistrări, am dus-o la Veneția, am făcut câteva călătorii și, până în ultima secundă a vieții ei, eu i-am stat alături. Și acum o pomenesc și, de fiecare dată când iau o decizie, mă gândesc dacă ei i-ar fi plăcut sau nu ori ce m-ar fi sfătuit. Ea mă urmărește tot timpul, pentru că a fost o femeie extrem de înțeleaptă. N-a fost cântăreață de operă, dar a studiat opera. Maria Tanase i-a dat clasa de canto popular de la Liceul de Artă, dar ea a făcut cu mine numai opera.

...- Cum e să fii mamă?

- Mă zbat, încerc să fiu, de multe ori exagerez și sunt certată. Sunt o mamă exagerată, în sensul că la mine cuvântul „nu” nu există. Sunt cea mai tare mamă, cea mai cool (râde). Atunci când mă duc cu Ornella sau Ioana, toți prietenii încep: „vrem și noi mama taaa” (râde). Datorită vieții pe care o duc, am senzația că parcă ieri am terminat școala.

- Câți ani avea Ioana când i-ați devenit mamă (n.n. Ioana a devenit fiica Angelei după ce sora artistei și-a pierdut viața într-un accident de mașină)?

- Am considerat-o fetita mea de la început. Am zis

„avem copil” dar, efectiv, s-a întâmplat când ea avea 6 ani. Pe Ioana am văzut-o prima oară pe scenă, la Covent Garden. Făceam „Turandot”, eram machiată și îmbrăcată în chinezoaică, nu m-a recunoscut. Deja vorbea engleza cu toată lumea. Împreună cu mama și tata au nimerit exact în timpul actului doi. Au venit direct de la aeroport, i-am văzut de pe scenă. Cântam, și i-am văzut în culise, mama, tata, Ioana. Am avut niște emoții...

- V-a ajutat cineva în noua postură, de mamă?

- Eu eram o mamă mai mult de vacanțe, ăsta e adevărul, pentru că fetele trebuiau să meargă la școală și bunicile respective au avut grijă. Pe Ioana am dus-o la o școală la Londra. De la 10 ani ea este la Londra, acum studiază la Cantenbury. E foarte pasionată de limbile străine, adoră jazz-ul, e o mare figură. Și Ornella e la fel, acum studiază, cinematografia.

- Tatăl dvs este acum calugăr la Muntele Athos. V-a surprins hotărârea sa de a se retrage la o mănăstire?

- Este alegerea lui. Și o respectăm.

Omagii oamenilor, artei, amintirilor...

Vin la București să salut și să mă întâlnesc cu colegii, spunea Angela Gheorghiu unui reporter cu luni în urmă. A revenit în România și Capitala ei invitată la „Zilele Bucureștiului”, 15 septembrie 2017, unde, în „Piața Constituției”, cei doi mari români, Angela Gheorghiu și Teodor Ilincăi, sub bagheta fermecată a maestrului Eugene Kohl, dirijorul Filarmonicei „George Enescu”, timp de câteva ore, de la 20,30 și până la miezul nopții, au etalat bogatul reperoriu internațional al Divei cu care au încântat nu doar miile de bucureșteni veniți să asculte, ci și pe cei din case - la TV, radio sau care așteptau edițiile zilei ori următoarele...

A venit în mijlocul bucureștenilor, a românilor - mii, mii - să primească din Sala aerului liber, de la public, dar și prin intermediul microfonului, binefăcător, purtat de Marius Constantinescu, salutul măiestrit și aprecierile, mai mult decât omagiale, pentru Ea, repertoriu și voce, ale altor Dive care, încăodată, ne-au reamintit că suntem români, vocile altor recunoscute - Margareta Pâslaru, Bianca Ionescu, Ozana Barabancea, Iuliana Marciuc, Paula Seling și OVI, Alex. Tomescu, Iuliana Tudor...

De suflet și pentru sufletele noastre au fost pregătite - de Andrei Tudor - și prezentate de oaspeții noștri, pe care îi așteptăm tot mai des și pe scenele românești, cântecele pe vocile care nu trebuie nici când uitate - cum spunea Angela Gheorghiu - ale lui Marius Țicu, oameni-oameni, Dorina Badea, Ploaie, George Grigoriu, Valurile Dunării, și nu numai...

Ploaie, ploaie de confetii a fost noaptea 15-16 septembrie 2017, noaptea reîntâlnirii noastre cu Angela Gheorghiu, care, cu vocea sa, prin cei doi, Teodor Ilincăi și Eugene Kohl, ne-au ridicat în picioare, alături de ei, să primim Ploaia adusă de neuitata Doina Badea și regia spectacolului care a fost splendidă.

ISTORIA CALENDARULUI

■ Vasile FĂNARU

Pentru prima oară, noțiunea de împărțire a timpului în zile și săptămâni se urcă tocmai la facerea lumii. După cele șapte zile ale facerii lumii, a domnit pe pământ un răstimp de adânc întuneric care s-a numit mai întâi „Noaptea timpurilor” și care s-a continuat mai apoi cu un lung șirag de veacuri, cunoscute sub numele de secolii de obscurantism.

Primele calendare atât despre ani, cât și despre zile ne vin de la arabi, care cei dintâi avură zile negre. Romanii se mulțumiră numai cu „zile faste” și „zile nefaste”. Primele erau rezervate bucuriilor, ca de exemplu: moșteniri și câștiguri...; celelalte erau rezervate tristeților ca: pierderile la jocuri de noroc, etc. Zilele în care se plectiseau le numeau *Idele*, adică își făceau idei negre.

Tot ei au dat și lunilor numele pe care le păstrează până în ziua de astăzi.

Calendarul împarte timpul după datele astronomice și arată zilele de sărbătoare.

Dacă am încerca să facem un tablou ale tuturor de toate calendarele întrebuițate, am rămâne uimiți de numărul lor și de deosebirile dintre ele.

Un calendar perfect nu s-a găsit încă, popoarele fiind împărțite pe regiuni, pe credințe religioase și obiceiuri, împărțind timpul diferit.

CALENDARUL IN ANTICHITATE

Ca să ne dam seama de mulțimea calendarelor întrebuițate de oameni, de deosebirile dintre ele, vom schița câteva dintre calendarele cunoscute.

Calendarele indiene. În nicio parte a lumii n-au fost atât de ca în India. Zeci și sute de calendare s-au aplicat și se aplică în tot imperiul hindus. Toate aceste calendare se pot împărți în trei sisteme: calendarele bizuite pe anul solar, calendarele bazate pe anul luni-solar și calendare ciclice. Aceste calendare sunt atât de deosebite între ele, încât unele luni, într-o regiune cad primăvara sau toamna.

Anul solar are 365 de zile și 6 ore și se împarte în șase anotimpuri: Vasanta (primăvara), Griehma (vara), Varcha (ploaie), Sarad (toamna), Hermanta (iarna) și Sisira (răcoare). Cum în socotelile anului civil nu se ia în seamă fracțiunea de 6 ore în fiecare an, din patru în patru ani, se adaugă câte o zi.

Anul luni-solar se împarte în 12 luni. Pentru a se stabili echilibrul cu anul solar, se adaugă la fiecare trei ani o lună suplimentară (Adikha).

Calendarele ciclice împart anul în 361 de zile și o fracțiune.

După cum se observă, calendarele Indiei arată anarhia care domnește în țara misterelor și a complicațiilor, în ceea ce privește împărțirea timpului. Trebuie să arătăm totuși că și calendarul englez a fost adaptat de o parte a populației indiene și că toată arhiva și corespondența marilor case de comerț au și data calendarului gregorian.

Calendarul egiptean egiptean avea la bază 38 decade, adică anul de 360 de zile, plus cinci zile numite „epogmene” sau complementare.

Cele 360 de zile se împărțeau în 12 luni de câte 30 de zile. Anul avea trei anotimpuri „Sa” care corespundea revărsării Nilului, „Per” epocii semănatului și „Semu” epoca recoltei.

Calendarul persan din perioada a doua avea anul de 365 de zile și șase ore. La fiecare perioadă de 20 de ani se adăuga o lună pentru a restabili echilibrul (în loc de o zi la fiecare an, cum se procedea la calendarele iulian și gregorian). Prima

adăugire s-a făcut în anul 309 î.d.ch., a doua la 189 d.ch.

Din scrierile astrologilor arabi reiese că ultima intercalare s-a făcut la 531 d.ch. Din anul 651, perșii, după distrugerea imperiului sasanit ?? de către arabi, au fost nevoiți să adopte calendarul arab. Totuși în unele centre, ei au rămas credincioși vechiului calendar și n-au renunțat la el nici până în zilele noastre.

Despre **Calendarul armenesc** nu se știe nimic precis. Se pare că el se aseamănă foarte mult cu cel persan, numai că adăugirea se făcea, ca la calendarul iulian, o zi la patru ani. După trecerea lor la creștinism, armenii au adoptat calendarul iulian.

Calendarul arab este calendarul popoarelor musulmane. El cuprinde două perioade: Perioada anteislamică, dinaintea de Mahomed avea un calendar lunar. De la 412 d.ch. însă s-a aplicat un calendar nou. La calendarul anteislamic se intercala o lună la fiecare trei ani. Prin această intercalare, calendarul acesta era luni-solar. Asta înseamnă că e mai scurt cu 11 zile decât anul solar. În acest fel, în timp de 33 de ani, fiecare lună parcurge toate sezoanele în mod retrograd și nu e nici o legătură între luni și sezoane.

Calendarul evreiesc are și el mai multe perioade.

Perioada biblică. Primul calendar al ebreilor a fost un calendar lunar, cum am văzut mai sus, că au avut arabii, babilonienii și grecii.

În timpul exodului se vorbește de luni-solare de câte 30 de zile. Se pare că pe vremea aceea ebreii aveau ani luni solari cuprinși în 354 zile, formați din ani lunari plus unsprezece zile care îi puneau în armonie cu anii solari.

În perioada talmudică din secolul întâi, d.ch., și până în secolul al V-lea d.ch., evreii s-au orientat după lună. Lunile aveau 29 și 30 zile. Ziua se împărțea în 24 ore, începea la orele 6 seara și se termina a doua zi la apusul soarelui.

Calendarul actual al evreilor se aseamănă, într-o oarecare măsură cu calendarul din epoca talmudică. Luna lunară care avea pe atunci 29 de zile, 12 două treimi ore, este socotită astăzi la 29 zile, 12 ore și 93 părți. Cum durata anului solar este de 365 de zile și 6 ore, reiese că și calendarul evreiesc dă, în fiecare an, o lipsă de mai multe zile. Pentru a câștiga această lipsă și pentru a restabili echilibrul cu anul solar, s-a recurs la luni intercalate, care dau la patru ani, un an cu 13 luni. La evrei, zilele săptămânii n-au nume speciale. Ele se înseamnă după ordinea lor numerică: ziua întâi, ziua a cincea, etc. După calendarul evreiesc, anul 1930 este anul 5090 „de la facerea lumii”.

CALENDARELE GRECO-ROMANE

Calendarul grec. Cel mai cunoscut calendar grec este calendarul Athenei. Cel mai vechi calendar este cel întocmit de astronomul în timpul lui Pericle. Lunile erau reprezentate prin semnele zodiacului corespunzător.

Anul cuprindea 12 luni lunare, formate din câte 29 sau 30 de zile, în total 354 de zile, la care se adaugă 11 zile și șase ore, necesare să egaleze anul solar.

În anul 500 d.ch., astronomul Cleostrat din Tenedos a propus trei luni intercalate, al cincilea și al optulea.

Calendarul roman, primitiv, împărțea anul în zece luni, cuprinzând în total 304 zile. Anul lui Romulus începea în luna Martie. Numa a făcut anul de 12 luni, având în total 355 zile. Pentru a păstra echilibrul cu anul solar, s-a stabilit o

lună intercalată de 22 sau 23 zile, la fiecare doi ani, numită Mercurius.

În anul 47 î.e.n., Iulius Cezar a reformat definitiv calendarul. Astronomul Sosithem din Alexandria a fixat anul de 365 de zile. Cele șase ore care mai rămâneau față de ciclul solar, dădeau în fiecare patru ani o zi care se adăuga, în anul al patrulea, la luna Februarie. Anul acesta se numește anul bisect.

Anul lui Sosithem fiind, totuși, prea scurt cu 11 minute și 12 secunde, calendarul iulian a fost îndreptat de Papa Grigore al XII-lea (1582).

Calendarul roman reformat de Iuliu Cezar, a fost în vigoare în tot Evul Mediu. Creștinii nu i-au schimbat numele lunilor, nici împărțirile și nici numele zilelor. Toate statele europene, în afară de Turcia, au continuat să aplice fie calendarul iulian, fie calendarul gregorian, între care nu e decât o diferență de treisprezece zile. Din 1925 România adoptă calendarul gregorian.

CALENDARELE REPUBLICANE

Marea revoluție franceză din 1789, a impus un nou calendar: calendarul republican. Lunile erau formate din câte treizeci de zile fiecare. Săptămânile, care nu divizau lunile în perioade egale au fost suprimate. În schimb, au fost înființate decade. Duminica a fost desființată, ca zi de repaus. Denumirile zilelor și lunilor au fost schimbate. Deci calendarul gregorian a fost, pur și simplu, desființat. Acest nou calendar a avut o existență foarte scurtă prin venirea la putere a lui Napoleon, astfel la 1 ianuarie 1806, Franța și-a reluat vechiul ei calendar gregorian.

Calendarul sovietic, calendarul în Rusia sovietică, a fost alcătuit aproape pe aceleași baze ca și calendarul republican. Denumirile lunilor și zilelor sunt acelea ale marilor teoreticieni ai socialismului. Săptămânile sunt desființate. În locul lor se introduc decadele, împărțite la rândul lor în două. A șasea zi

e ziua de odihnă.

Calendarul eclesiac a dăinuit în toate țările creștine odată cu calendarul civil. El servea la stabilirea sărbătorilor și a zilelor sfinților. Nu era cunoscut în genere decât de casta bisericească și monahală.

Calendarul eclesiac a diferit și diferă încă la diferite popoare creștine, după rituri și după tradiții.

REFORMĂ

Multe și diferite au fost calendarele pe care le-au avut până acum popoarele. Toate au avut la baza lor sisteme lunare, sisteme solare sau sisteme combinate luni-solare.

Din cauza deosebirilor radicale dintre ele, s-a ajuns în situația paradoxală, ca în aproape toate țările lunile să aibă denumiri diferite, sărbătorile să cadă la un popor la o dată, la alt popor la altă dată. Nici măcar prima zi a anului nu e aceeași la toate popoarele. Ea se deosebește după credință religioasă, după sistemul calendaristic adoptat, după adăugirile necesare, la potrivirea calendarului civil și religios cu ciclul solar.

În perioada interbelică, Societatea Națiunilor, Liga pentru fixarea calendarului din Londra, Uniunea pentru calendarul perpetuu și alte organizații au început o vie propagandă pentru introducerea unui calendar unitar simplificat pentru toată lumea.

Nu s-a reușit până în prezent adoptarea unui nou calendar unitar pentru toată lumea.

Bibliografie

- *Almanahul Almanahurilor* - o antologie de Fănuș Neagu;
- *Magazin Istoric* nr. 3 Anul XVII - 1983 pag. 25-26 - Octavian Stoica (1990);
- *Revista Jurnalul Național* nr. 47 pag. 10;
- *Magazin Istoric* nr. 2 anul XIII - pag. 17-18;
- *Istoria Medie Universală* - București 1981, pag. 81-82.

Profesorul, cercetătorul și scriitorul DAN RAVARU

■ Vasile FÂNARU

Este o mare onoare și o plăcere să scriu despre ilustrul profesor, cercetător și scriitor Dan Ravaru.

Personalitate culturală de prim rang a județului Vaslui, s-a remarcat printr-o pregătire profesională exemplară și prin corectitudine în ceea ce privește activitatea la catedră la liceul din Puiеști.

Activitatea de cercetător tot aici a început prin publicarea a trei cărți:

- „Datini și obiceiuri de pe Valea Tutovei” (1989)
- „Cartea Puiеștilor” (1999)
- „Folclor literar de pe Valea Tutovei” (2001)

Activitatea în învățământul preuniversitar și cărțile amintite i-au adus profesorului și cercetătorului Dan Ravaru titlul de cetățean de onoare al comunei Puiеști (2004).

Nici nu trebuie să-l cunoști personal pentru a-l aprecia și stima. Rodul muncii de o viață grăiește prin prisma vastei sale opere (volume, studii, articole dedicate folclorului, etnografiei, istoriei locale, literaturii, etc.)

Dan Ravaru s-a remarcat prin comportament și cea mai mare calitate pe care Dumnezeu o poate dăruia cuiva - bunătatea.

În decursul timpului a ajutat mulți tineri, îndrumându-i și sfătuindu-i pe calea cea bună a culturii.

Neobosit moderator la simpozioane și manifestări culturale din județul Vaslui, Dan Ravaru reprezintă omul care trăiește pentru cultură și nu numai. Prin bogata sa activitate publicistică, slujește actul cultural prin transmiterea pentru înțelesul tuturor a obiceiurilor și tradițiilor, a evenimentelor istorice, a întâmplărilor de demult.

Distinsul profesor Dan Ravaru este cel care a lucrat mereu la zidirea fundamentelor culturale ale orașului Vaslui și a județului Vaslui, contribuind la cristalizarea unui spirit autohton și la afirmarea unor personalități culturale locale, fapt pentru care oricând el își merită lauda și cinstea noastră, a celor care îl cunoaște. De aceea, pe bună dreptate este considerat un „genius loci”.

Numele prestigiosului profesor Dan Ravaru este astfel legat de instituțiile de cultură din Vaslui, întrucât el a fost cel care mulți ani a asigurat în această zonă o activitate cultural-istorică și etnografică extrem de consistentă.

O scurtă biografie a ilustrului profesor Dan Ravaru: S-a născut la 3 aprilie 1941 în Bârlad; profesor, folclorist, etnograf, publicist. Provine dintr-o veche familie românească, cu rădăcini de peste 300 de ani în județele Prahova și Neamț. Școala gimnazială și liceul le-a făcut la Predeal și Bârlad, după care urmează Facultatea de Filologie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, licențiat în 1965. Funcționează ca profesor la liceele din Puiesti și Negrești, județul Vaslui. Din anul 1979 și până în prezent activează în cadrul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui. A fost căsătorit cu profesoara Silvia Chiper din satul Drujești, comuna Băcani, scriind împreună „Folclor literar de pe Valea Tutovei” și „Datini și obiceiuri de pe Valea Tutovei”, dar o boală nevindecabilă a răpit-o la doar 28 de ani.

REDACȚIA

Redactor șef: Vasile Fănar

Redactor șef adjunct: Doinița Micu

Redactori: Dan Ravaru, Romeo Chelaru, Emilia Bârgău,
Lăcrămioara-Iolandina Ivan, Costică Secrieru,
Maria Macovei-Bighiu, Arin Pădure

Colaboratori: Serghei Coloșenco, Marcel Proca

Sediul: Primăria Comunei Băcani -

Biblioteca Comunală Băcani, jud. Vaslui

Relații: Vasile Fănar, str. Principală nr. 148, loc. Băcani,
jud. Vaslui, tel. 0235 429508

E-mail: biblioteca.bacani@yahoo.com

ISSN 2344 - 5718 ; ISSN-L 2344 - 5718

Volume publicate

- „Datini și obiceiuri de pe Valea Tutovei” - Vaslui, 1980;
- „Cartea Puiestilor” - Vaslui, 1999;
- „Comuna Alexandru Vlahuță” - Vaslui, 2000;
- „Folclor literar de pe Valea Tutovei” - Piatra Neamț, 2002;
- „Repere etnofolclorice și de istorie locală” - Iași, 2010;
- „Ștefan al II-lea și Vasluiul, capitală a Moldovei (1435-1442)” - Iași, 2013;
- „Ștefan cel Mare și Vasluiul” - Iași, 2013;
- „Elemente de identitate Culturală Comună în Teritoriul Movila lui Burcel Vaslui Nord” - Vaslui, 2013’
- „Călători străini despre județul Vaslui” - Iași, 2014;
- „Memorial Umoristic” - Iași, 2014;
- „Portul popular vasluian. Istorie și actualitate” - Iași, 2015;
- „Aspecte ale vălăretului din județul Vaslui” - Iași, 2015;
- „Jocuri de ieri pentru copiii de azi din județul Vaslui” - Iași, 2016;
- „De Sântămărie Mare, s-a stârnit mobilizare” - Iași, 2016;
- „Aspecte ale artei populare din județul Vaslui” - Vaslui, 2016.

Distinsul profesor Dan Ravaru a fost și a rămas în prima linie a fenomenului cultural. Chiar dacă a scris cronică literară, chiar dacă a modelat majoritatea acțiunilor culturale, chiar dacă a scris despre folclor și despre istoric, chiar dacă a iubit și asuferit, niciodată nu și-a închipuit că poate trăi departe de limba și literatura română, că poate trăi fără istoric și tradiția națională. Vasluiul a avut șansa să fie locul în care trăiește și scrie un asemenea om. Un om care a dăruit mai mult și a primit mai puțin, un om care a format scriitori, jurnaliști, specialiști în artă, oameni în toată puterea cuvântului.

Iată câteva impresii ale unor personalități ale județului Vaslui, care l-au cunoscut.

„Unul dintre cei răspunzători de perpetuarea frumosului pe aceste plaiuri îndurătoare de vitregii (mai ales umane) este distinsul om Dan Ravaru, cel dintotdeauna considerat o enciclopedie vie. Nu puține sunt domeniile pe care, cu o pasiune neîntreruptă, le-a studiat și le-a îmbogățit.” - Gelu Voicu Bichineț.

„Orice s-ar spune, Dan Ravaru rămâne o matrice a unui spirit rafinat care plusează diafanic către noima culturală și către curata renaștere interioară a oamenilor de creație. Tocmai de aceea, hoinara sa inimă a fugit mai mereu către străfundul neastâmpărului celorlalți.” - Laurențiu Chiriac.

Avem în scriitorul Dan Ravaru un model demn de urmat.

Profesorul Dan Ravaru a fost, este și va rămâne un foarte bun observator al vieții economice, politice, sociale și culturale, mai ales iubitor de oameni, un mare iubitor și cunoscător al satului vechi românesc, cât și a celui contemporan, cu toate datinile, obiceiurile și tradițiile sale.

Având un suflet mereu tânăr, profesorul Dan Ravaru merită aprecierile noastre pentru realizările sale, încât îi dorim în continuare multă sănătate, viață lungă și putere de muncă.